

Bruksela, dnia 6.6.2016 r.
COM(2016) 244 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**Wdrażanie unijnej polityki bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego: drugie
sprawozdanie dwuletnie**

{SWD(2016) 155 final}

1. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument jest drugim sprawozdaniem¹ z postępów w osiągnięciu celów „Unijnych zasad ramowych dotyczących wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym”, które przyjęto w 2010 r.² Następnie, aby wzmocnić priorytety ustanowione w tym dokumencie w 2010 r., podejmowano dalej idące zobowiązania w ramach polityki rozwoju. W kwietniu 2013 r. Rada przedstawiła i omówiła plan wykonawczy³, w którym zobowiązała Komisję Europejską do przygotowania wraz z państwami członkowskimi, począwszy od 2014 r., ujednoliconego dwuletniego sprawozdania z postępów całej UE w tej dziedzinie.

W związku z tym zgodnie z art. 210 ust. 2 TFUE⁴ Komisja koordynuje niniejsze drugie sprawozdanie, do którego swój wkład wniosły następujące państwa członkowskie: Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Niemcy, Irlandia, Włochy, Niderlandy, Hiszpania i Zjednoczone Królestwo. W niniejszym sprawozdaniu opisano, w jaki sposób Unia Europejska i jej państwa członkowskie realizują uzgodnione w 2013 r. priorytety polityki w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. Niniejszemu sprawozdaniu towarzyszy dokument roboczy służb Komisji, w którym zawarto informacje na temat metodyki i szczegółowe analizy przykładów.

2. ZMIANY POLITYKI ŚWIATOWEJ I EUROPEJSKIEJ

Poczyniono znaczne postępy pod względem poprawy bezpieczeństwa żywnościowego na świecie. Wskaźnik głodu na świecie pokazuje, że poziom głodu w krajach rozwijających się obniżył się o 27 % od 2000 r. Całkowita liczba osób chronicznie niedożywionych wynosi jednak 795 mln. Zmiana klimatu, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych, zagrożenie chorobami, zmienność/inflacja cen żywności, zmiana nawyków żywieniowych i konflikty zbrojne nadal stanowią znaczne ryzyko dla bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, a zbieg wydarzeń powoduje sytuacje kryzysowe na poziomie krajowym, regionalnym lub światowym lub stwarza ryzyko zaistnienia takich sytuacji. Ponadto nastąpił znaczny wzrost nierówności społeczno-ekonomicznych w poszczególnych państwach, co ma wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe.

W tym kontekście w latach 2014–2015 doszło do zawarcia wielu istotnych porozumień międzynarodowych i podjęcia zobowiązań, które podtrzymały globalny impuls i polityczną wolę zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, przy czym UE i jej państwa członkowskie odegrały znaczącą rolę w tym względzie. Co ważne, wyeliminowanie problemu głodu stało się drugim celem w ramach programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030⁵. UE aktywnie wspierała Komitet ds. Światowego

---

¹ COM(2014) 712 Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady – Wdrażanie unijnej polityki bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego: pierwsze sprawozdanie dwuletnie.

² COM(2010) 127 final Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego – Unijne zasady ramowe dotyczące wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym.

³SWD (2013) 104 final Poprawa bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego za pomocą działań UE: realizacja podjętych zobowiązań.

⁴ Artykuł 210 ust. 2 TFUE brzmi: „Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1”.

⁵ Przekształcamy nasz świat: program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030, Organizacja Narodów Zjednoczonych.

Bezpieczeństwa Żywnościowego, w tym w zakresie zatwierdzenia zasad odpowiedzialnego inwestowania w rolnictwo⁶.

Ponadto przywódcy grupy G-7 w 2015 r. zobowiązali się do pomocy w uwolnieniu 500 mln osób od głodu i niedożywienia do 2030 r. Grupa G-20 przyjęła w 2014 r. długoterminowe ramy bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, a w 2015 r. plan działania⁷. Podstawę tych działań stanowi program działań z Addis Abeby⁸, w którym potwierdzono zaangażowanie polityczne w pomoc w finansowaniu zrównoważonego rozwoju z innowacyjnych źródeł.

W grudniu 2015 r. strony Ramowej konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu podpisały porozumienie paryskie, w którym wytyczono nowy ambitny kierunek światowych działań na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu. Ma to istotne konsekwencje dla bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. Podczas trwania Wystawy Światowej Expo 2015 w Mediolanie we Włoszech miał miejsce szereg wydarzeń dotyczących bezpieczeństwa żywnościowego na świecie.

Darczyńcy uznali znaczenie odpowiedzialnych inwestycji sektora prywatnego w rolnictwo, w tym w zrównoważone rybołówstwo i akwakulturę, oraz fakt, że sektor rolnictwa (w szczególności) jest główną siłą napędową wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Unijni darczyńcy powszechnie uznają, że kobiety odgrywają kluczową rolę w rolnictwie oraz w bezpieczeństwie żywnościowym i żywieniowym. Zgodnie z Unijnym planem działania w sprawie równości płci oraz wzmocnienia pozycji kobiet w kontekście współpracy na rzecz rozwoju na lata 2016–2020⁹ UE i jej państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia poszanowania praw gospodarczych i społecznych dziewcząt i kobiet oraz umożliwienia dziewczętom i kobietom sprawiedliwego i aktywnego udziału w gospodarce.

Rolnicze środki utrzymania oraz bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe są znaczącymi czynnikami wpływającymi na stabilność polityczną, bezpieczeństwo i migrację. Kwota 1,9 mld EUR z kryzysowego funduszu powierniczego UE na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej w Afryce¹⁰ pomoże stworzyć możliwości zatrudnienia, głównie dla młodzieży i kobiet na obszarach wiejskich. Zwiększy również odporność w kontekście bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, przyczyniając się do wyeliminowania przyczyn migracji.

Komisja jest zaangażowana w budowanie gospodarki opartej na wiedzy i uznaje kluczową rolę badań naukowych i innowacji w dziedzinie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. W 2014 r. w ramach partnerstwa UE-Afryka UE i szefowie państw afrykańskich zatwierdzili wspólnie finansowane partnerstwo UE-Afryka w dziedzinie badań i

---

⁶ Popartych w wytycznych FAO-OECD dla odpowiedzialnych łańcuchów dostaw rolnych, które opublikowano w marcu 2016 r.

⁷ Grupa robocza państw G-20 ds. rozwoju, Bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie: Plan wykonawczy dotyczący ram bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia ustanowionych przez grupę G-20.

⁸ Program działań z Addis Abeby przyjęty na trzeciej Międzynarodowej Konferencji w sprawie Finansowania Rozwoju (program działań z Addis Abeby).

⁹ SWD(2015)182 Działania na rzecz równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet: odmiana losu dziewcząt i kobiet w kontekście stosunków zewnętrznych UE w latach 2016–2020 oraz konkluzje Rady dotyczące planu działania w sprawie równości płci oraz wzmocnienia pozycji kobiet w kontekście współpracy na rzecz rozwoju na lata 2016–2020, 26 października 2015 r.

¹⁰ C(2015) 7293 final Decyzja Komisji w sprawie ustanowienia kryzysowego funduszu powierniczego na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce.

innowacji¹¹, którego najwyższym priorytetem jest bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe oraz rolnictwo zrównoważone.

Ramy polityki UE są zatem nadal bardzo istotne. Jak pokazuje niniejsze sprawozdanie, UE i jej państwa członkowskie pozostawały silnie zaangażowane w zapewnianie wsparcia, a niektóre z nich znacząco zwiększyły wsparcie¹².

3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I POSTĘPY

Niniejsza sekcja zawiera przegląd wypłat na cele bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz postępów w spełnianiu kryteriów wydajności priorytetów polityki osiągniętych od czasu opublikowania pierwszego sprawozdania w 2014 r.

Wypłaty

W porównaniu danymi przedstawionymi w pierwszym sprawozdaniu wydatki UE i państw członkowskich na bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe wzrosły o 9 %, z 3,365 mln EUR do 3,659 mln EUR¹³, co stanowi 8 % całkowitej oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA)¹⁴.

Te wypłaty ze strony UE i jej państw członkowskich odzwierciedlają zróżnicowaną ofertę wsparcia na rzecz kluczowych światowych, regionalnych i krajowych priorytetów w zakresie zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. Interwencje na poziomie krajowym stanowią dwie trzecie całkowitej wartości inwestycji. W 2014 r. 25 % pomocy wypłacono na poziomie światowym, 9 % na poziomie regionalnym, a 66 % na poziomie krajowym.

Jak wynika z tabeli 1, Afryka pozostaje największym beneficjentem oficjalnej pomocy rozwojowej UE i jej państw członkowskich na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego – otrzymała 45 % środków finansowych, czyli 1 663 mln EUR. Ogólnie rzecz biorąc, rozkład geograficzny inwestycji pozostaje zasadniczo podobny do tego z 2012 r.

Tabela 1. Rozkład geograficzny wydatkowania pomocy w latach 2012 i 2014 w podziale na kontynenty

Kontynent	2012(mln EUR)	2012 (%)	2014(mln EUR)	2014 (%)
Afryka Subsaharyjska	1 439	43 %	1 663	45 %
Ogółem	958	28 %	899	25 %
Azja	593	18 %	539	15 %
Ameryka Łacińska i Karaiby	231	7 %	225	6 %
Kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa	88	3 %	231	6 %

¹¹ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=africa>

¹² Na przykład Niemcy, które przyjęły inicjatywę specjalną „EINWELT ohne Hunger” (jeden świat – żadnego głodu).

¹³ Hiszpania rozpoczęła zgłaszanie danych w tym roku, co stanowi 20 % tego wzrostu.

¹⁴ Na potrzeby niniejszego drugiego sprawozdania wykorzystano dane DAC OECD opublikowane w grudniu 2014 r. Zastosowane kody DAC są szersze niż kody dotyczące rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego. Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych i pomoc humanitarna związane z bezpieczeństwem żywnościowym nie są uwzględnione w tej ocenie.

Inne ¹⁵	56	2 %	102	3 %
Ogółem	3 366	100 %	3 659	100 %

Dzieje się tak, mimo że szereg państw członkowskich odczuło ogólną presję na zmniejszenie wypłat oficjalnej pomocy rozwojowej. Te ciągle znaczne inwestycje oraz nowe strategie i programy odzwierciedlają zaangażowanie UE i jej państw członkowskich w realizację polityki UE w obszarze bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego.

Postępy w realizacji priorytetów polityki i w spełnianiu kryteriów wydajności

Tabela 2. Postępy w świetle kryteriów wydajności

Priorytety polityki	Liczba programów		Otrzymane wsparcie(mln EUR)		Liczba państw	
	2012	2014	2012	2014	2012	2014
1. Poprawa odporności drobnych gospodarstw rolnych oraz źródeł dochodów na wsi	1 560	1 822	2 022 60 %	2 137 58 %	108	103
<i>z czego programy badawcze</i>	<i>149</i>	<i>154</i>	<i>379</i>	<i>300</i>		
2. Wspieranie skutecznego zarządzania	410	588	395 12 %	535 15 %	84	92
3. Wspieranie polityki w zakresie rolnictwa regionalnego i bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego	98	188	151 4 %	191 5 %		
4. Wzmocnienie mechanizmów ochrony socjalnej dla bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego	94	102	209 6 %	133 4 %	40	40
5. Zwiększenie wartości odżywczej żywności	278	341	467 14 %	504 14 %	63	64
6. Wzmocnienie koordynacji między podmiotami zajmującymi się pomocą na rzecz rozwoju a podmiotami niosącymi pomoc humanitarną w celu zwiększenia odporności	63	148	122 4 %	159 4 %	18	37
Ogółem	2 503	3 343	3 366	3 659		

W tabeli 2 przedstawiono wypłaty i liczbę programów, na które przeznaczono środki finansowe, w ramach poszczególnych priorytetów polityki. Kwota środków finansowych przeznaczonych na priorytet polityki 1, na który przyznano 60 % puli środków finansowych, pozostała taka sama, ale nastąpił znaczny wzrost liczby programów. Liczba programów i wypłat w ramach priorytetu polityki 6 znacznie wzrosła. Ogólnie rzecz biorąc, wyniki wskazują na ciągle i stałe postępy w spełnianiu wszystkich kryteriów.

UE i jej państwa członkowskie skupiają się głównie na **priorytecie polityki 1**. Obejmuje on środki mające na celu wspieranie drobnych producentów rolnych w zrównoważonej intensyfikacji, poprawę świadczenia usług, promowanie badań naukowych i innowacji na rzecz osób ubogich, zapewnianie możliwości zatrudnienia poza sektorem rolnym oraz powiązanie drobnych producentów rolnych z rynkiem poprzez rozwój łańcucha wartości. Europa w dalszym ciągu w istotnym stopniu wspierała badania naukowe i innowacje, w tym poprzez wkład do funduszu na rzecz Grupy Konsultacyjnej ds. Międzynarodowych Badań

¹⁵ Kategoria „Inne” obejmuje programy realizowane na Bliskim Wschodzie, w regionie Pacyfiku, w większej liczbie regionów niż jednym lub na większej liczbie kontynentów niż jeden.

Rolniczych (169 mln EUR) i była ważną organizacją darczyńców (69 mln EUR) na rzecz instytucji tej grupy konsultacyjnej. Europejska inicjatywa na rzecz badań rolniczych i rozwoju pozostaje skuteczną platformą koordynacji darczyńców i zapewnia Europie silny głos w odniesieniu do reformy Grupy Konsultacyjnej ds. Międzynarodowych Badań Rolniczych.

Ramka 1: Zintegrowane badania naukowe w dziedzinie rolnictwa na rzecz rozwoju

Program rozwiązywania problemów Afryki Subsaharyjskiej, prowadzony przez Forum na rzecz Badań Rolnictwa w Afryce i wspierany przez UE i szereg państw członkowskich, dowiódł, że zintegrowane badania naukowe w dziedzinie rolnictwa na rzecz rozwoju (ang. Integrated Agricultural Research for Development, IAR4D) stanowią dobre i skuteczne podejście do badań w tej dziedzinie pod względem reagowania na potrzeby rolników. Osoby biorące udział w platformach innowacji IAR4D uzyskały średni dochód na wysokości 99 EUR rocznie – o 231 % powyżej poziomu odniesienia, który wynosił 44 EUR rocznie.

W ramach **priorytetu polityki 2** UE i jej państwa członkowskie czynnie wspierały strategię na poziomie regionalnym i krajowym. Na poziomie panafrykańskim w dalszym ciągu zapewniały znaczne wsparcie na rzecz kompleksowego programu rozwoju rolnictwa w Afryce. Ponadto UE i niektóre państwa członkowskie wsparły procesy decentralizacji, które są kluczowe dla transformacji obszarów wiejskich, oraz wdrożenie dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania własnością gruntów, łowisk i lasów.

UE i jej państwa członkowskie w dalszym ciągu zapewniały spójność polityki na rzecz rozwoju w obszarze bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. W sprawozdaniu UE na temat spójności polityki na rzecz rozwoju z 2015 r.¹⁶ przeanalizowano inicjatywy UE i jej państw członkowskich w dziedzinie polityki rolnej i polityki rybołówstwa, aby określić wpływ tych inicjatyw na kraje rozwijające się, oraz podsumowano stałe postępy poczynione od 2013 r.

W ramach **priorytetu polityki 3** w dalszym ciągu zapewniano wsparcie na rzecz programów regionalnych dotyczących środków handlowych, sanitarnych i fitosanitarnych oraz współpracy regionalnej w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i zarządzania rybołówstwem, przy czym pula środków finansowych uległa nieznacznemu zwiększeniu, a liczba programów wzrosła niemal dwukrotnie.

W ramach **priorytetu polityki 4** suma wypłat zmalała z 209 mln EUR do 133 mln EUR. Wciąż jednak trwa wdrażanie 102 programów ochrony socjalnej – o 8 więcej, niż odnotowano w poprzednim sprawozdaniu – w 40 państwach.

W ramach **priorytetu polityki 5** UE i jej państwa członkowskie udzieliły znacznego wsparcia – wspomogły realizację 341 programów w 64 państwach. Postępy osiągnięte w tym obszarze priorytetowym omówiono w sekcji 5.

Jeżeli chodzi o **priorytet polityki 6**, w znacznie większym stopniu skupiono się na programach propagujących odporność realizowanych w Sahelu i Rogu Afryki, mając na uwadze usprawnienie programów wspierania odporności przyjętych przez państwa i organizacje regionalne. W Afryce Zachodniej UE i jej państwa członkowskie są mocno zaangażowane w likwidowanie przyczyn kryzysów żywnościowych we współpracy z globalnym porozumieniem na rzecz inicjatywy odporności Sahelu oraz Club du Sahel. Ponadto Komitet ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego zatwierdził na swojej 42.

¹⁶ SWD(2015) 159 Spójność polityki na rzecz rozwoju – sprawozdanie UE za 2015 r.

sesji „Ramy działania na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w przypadku przedłużających się kryzysów”¹⁷.

Koordinacja, komplementarność i spójność (koherencja) (3K)

Koordinacja nadal odgrywa ważną rolę w zapewnianiu skuteczności pomocy udzielanej przez UE i jej państwa członkowskie na poziomie krajowym, ponieważ w 45 państwach wsparcie zapewnia co najmniej pięciu darczyńców. Liczba zgłoszonych projektów znacznie wzrosła – z 2 503 w 2012 r. do 3 343 w 2014 r. Wsparcie otrzymuje ogółem 109 państw, przy czym 35 państw otrzymuje prawie 80 % puli środków finansowych.

UE i jej państwa członkowskie wspierają podejście krajowe do rozwoju i dostosowują swoje strategie i plany inwestycyjne do strategii i planów krajów partnerskich. Państwa członkowskie i UE aktywnie uczestniczą w koordynacji sektorowej i dialogach sektorowych. Istnieje wiele przykładów, w jaki sposób UE i jej państwa członkowskie współfinansują programy i prowadzą wspólne prace w zakresie analizy, monitorowania i oceny. Na poziomie panafrkańskim UE i jej państwa członkowskie uczestniczą w zespole zadaniowym partnerów na rzecz rozwoju w ramach kompleksowego programu rozwoju rolnictwa. W 2016 r. Niemcy przejęły od Komisji stanowisko przewodniczącego tego zespołu.

Wspólne programowanie uległo rozszerzeniu od 2014 r., przy czym 14 państw ma nową wspólną strategię. Etiopia stanowi godny naśladowania przykład korzystania ze wspólnej analizy kontekstu i wspólnego programowania, w których UE i jej państwa członkowskie razem osiągają znaczące wyniki.

Ramka 2: Wspólne programowanie UE w sektorze żywienia w Etiopii

Na początku 2013 r. UE i jej 20 państw członkowskich reprezentowanych w Etiopii oraz Norwegia (UE+) zatwierdziły wspólną strategię współpracy UE+ na rzecz Etiopii. Celem tej strategii było zapewnienie spójnej reakcji na wyzwania w dziedzinie rozwoju stojące przed Etiopią, tak aby lepiej dostosować wsparcie na rzecz strategii żywienia przyjętych przez rząd Etiopii, zwiększyć harmonizację, przewidywalność i przejrzystość oraz usprawnić stosowanie podejścia opartego na wynikach, a jednocześnie uniknąć interwencji, które się pokrywają lub są niekompletne.

W celu rozwiązania problemu niedożywienia UE powołała grupę podstawową złożoną z siedmiu państw członkowskich. Grupa ta sformułowała plan działania, sfinalizowała tworzenie mapy interwencji w dziedzinie żywienia, zamówiła i uzupełniła „Analizę sytuacji w sektorze żywienia w Etiopii w latach 2000–2015” (SITAN) oraz opracowała strategię żywienia UE+. Ustalenia SITAN wykorzystali wszyscy partnerzy działający na rzecz rozwoju.

Jest to doskonały przykład tego, jak zharmonizowano wspólną strategię współpracy UE+, aby wspierać politykę żywieniową i planowanie w Etiopii. Dzięki tej strategii państwa członkowskie mówią jednym głosem, kiedy podejmują działania mające na celu wywiązanie się z zobowiązań w zakresie skuteczności pomocy.

4. ZGŁASZANIE WYNIKÓW

Ważną uwagą Rady na temat pierwszego dwuletniego sprawozdania¹⁸ było przypomnienie o „znaczeniu opracowywania i harmonizowania środków służących śledzeniu postępów w wypełnianiu zobowiązań w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia”.

¹⁷ http://www.fao.org/fileadmin/templates/cfs/Docs/1415/FFA/CFS_FFA_Final_Draft_Ver2_EN.pdf

¹⁸ COM(2014) 712 Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady – Wdrażanie unijnej polityki bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia: pierwsze sprawozdanie dwuletnie oraz konkluzje Rady z dnia 26 maja.

Zjednoczone Królestwo, Niderlandy, Francja i Komisja¹⁹ były w stanie przekazać dane zagregowane w odniesieniu do wszystkich swoich programów (tabela 4). Zastosowano jednak różne metody, co utrudnia porównanie i zagregowanie wyników.

Istnieje również wiele przykładów zgłaszania rezultatów konkretnych programów i interwencji. W tabeli 5 przedstawiono trzy z nich.

W tabelach tych zaprezentowano również rodzaj pomiarów, który można wykorzystać w celu ulepszenia sposobu zgłaszania wyników.

Tabela 4: Zgłaszanie wyników w dziedzinie przedsiębiorczości

<p>Zjednoczone Królestwo zapewniono bezpieczeństwo żywnościowe 3 500 000 osób, w tym 1 800 000 kobiet; programy żywieniowe dotarły do 28 500 000 dzieci w wieku poniżej 5 lat, kobiet karmiących piersią i ciężarnych; poprawiono ochronę praw do ziemi 5 800 000 osób.</p>	<p>Niderlandy na całym świecie dotarło do 8 000 000 osób niedożywionych; 4 500 000 drobnych producentów rolnych usprawniło produkcję i uzyskało lepszy dostęp do rynków; zabezpieczono prawa w odniesieniu do 1 400 000 hektarów gruntów na całym świecie, przy czym połowę dokumentów potwierdzających tytuł prawny do gruntów wydano kobietom.</p>	<p>Komisja 4 544 000 kobiet i dzieci skorzystało z programów związanych z żywnieniem; 51 000 osób uzyskało zabezpieczony tytuł prawny do ziemi; 528 000 ludzi skorzystało z usług doradczych; poprawiono praktyki w zakresie gospodarowania gruntami na 2 883 000 hektarów ekosystemów rolnych i ekosystemów pastwisk; 988 000 osób dotkniętych brakiem bezpieczeństwa żywnościowego otrzymało pomoc dzięki transferom socjalnym.</p>	<p>Francja 800 000 rodzinnych gospodarstw rolnych skorzystało z projektów realizowanych w Afryce Subsaharyjskiej.</p>
--	--	---	---

Tabela 5: Zgłaszanie wyników – konkretne przykłady interwencji

<p>Austria W Armenii 1 400 drobnych producentów rolnych zaangażowano w działalność spółdzielczą, co doprowadziło do powstania małych przedsiębiorstw przetwórczych i zwiększenia o 33 % liczby kobiet wśród członków zarządu spółdzielni.</p>	<p>Irlandia W Malawi sprzedano ponad 13 000 000 pnączy wilca ziemniaczanego 44 200 gospodarstw domowych, przy czym indywidualni producenci sadzonek zarobili na sprzedaży pnączy średnio 118 EUR. Rzeczywisty dochód gospodarstw domowych wzrósł ponad dwukrotnie – z 199 EUR w 2010 r. do 384 EUR w 2014 r. Interwencje przyczyniły się również do obniżenia poziomu niedożywienia z średnio 47 % w 2010 r. do 42 % w 2014 r.</p>	<p>Hiszpania W ramach programu żywieniowego w Mali 56 000 dzieci otrzymywało suplementy witaminy A i środki odrobaczające, 520 kobiet otrzymało wsparcie w zakresie rolnictwa ukierunkowanego na zaspokajanie potrzeb żywieniowych, a 12 wsiom zapewniono dostęp do wody.</p>
---	--	--

UE i jej państwa członkowskie zdają sobie sprawę z tego, że należy poprawić sposób zgłaszania wyników, i pracują nad zwiększeniem zdolności i ulepszeniem systemów generujących dane, które pokazują wyniki osiągnięte w ramach ich programów oraz wspólnie z instytucjami partnerskimi. Wszyscy darczyńcy zauważyli jednak wyzwania związane z

¹⁹ Zagregowane wyniki Komisji oparte są na unijnych ramach wyników w zakresie rozwoju i współpracy międzynarodowej SWD(2015)80 final.

agregowaniem i syntezą danych dotyczących wyników wielu różnych i złożonych interwencji. Konieczna jest dalsza współpraca między UE a jej państwami członkowskimi, aby udoskonalić solidne i realistyczne ramy sprawozdawczości.

5. UKIERUNKOWANIE TEMATYCZNE

Na wniosek Komisji w niniejszym sprawozdaniu bardziej szczegółowo przeanalizowano dwa tematy – zwiększenie wartości odżywczej żywności oraz łańcuchy i systemy rolno-spożywcze sprzyjające włączeniu społecznemu.

Zwiększenie wartości odżywczej żywności

Samo zapewnienie większej produkcji i dostępności żywności nie wystarczy: musi temu towarzyszyć zapewnienie dostępu do bezpiecznej i bogatej w składniki odżywcze żywności po przystępnych cenach oraz zapewnienie konsumpcji takiej żywności. Niedożywienie jest główną przyczyną śmierci ponad 3,1 mln dzieci rocznie. W 2015 r. w przypadku ponad 159 mln dzieci zgłoszono zahamowanie rozwoju.

Inicjatywa „Nutrition for Growth” (Żywnienie dla wzrostu) z 2013 r., którą zrealizowano w okresie sprawowania przez Zjednoczone Królestwo przewodnictwa w grupie G-8, doprowadziła do zwrócenia większej uwagi na żywienie i podjęcia zobowiązań do zwiększenia inwestycji w tym zakresie. Znaczenie żywienia uwydatniono w deklaracji Rzymskiej w sprawie żywienia, którą uzgodniono na drugiej międzynarodowej konferencji na temat żywienia w 2014 r., oraz w ramach bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia sformułowanych przez grupę G-20 w 2014 r. W konsekwencji wyeliminowanie problemu głodu stało się drugim z celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju, przy czym celem szczegółowym jest wyeliminowanie do 2030 r. wszystkich form niedożywienia.

Państwa członkowskie i UE przodowały w promowaniu i finansowaniu światowej agendy na rzecz poprawy żywienia. UE zobowiązała się do udzielenia krajom partnerskim pomocy w ograniczeniu zahamowania rozwoju u 7 mln dzieci do 2025 r. i przeznaczyła 3,5 mld EUR na lata 2014–2020 na potrzeby zrealizowania tego ambitnego celu. Rząd Zjednoczonego Królestwa zobowiązał się do osiągnięcia do 2020 r. poprawy sytuacji żywieniowej 50 mln osób, które w innym wypadku cierpiałyby głód, oraz do podjęcia działań – wspólnie ze wszystkimi sygnatariuszami inicjatywy „Nutrition for Growth” – w celu zapobieżenia zahamowaniu rozwoju 20 mln dzieci do 2020 r.

W 2014 r. rząd niemiecki uznał bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie za swoje najwyższe priorytety i rozpoczął realizację inicjatywy specjalnej pod hasłem „Jeden świat – żadnego głodu”. Niderlandy uczyniły wyeliminowanie istniejącego głodu i niedożywienia pierwszym z trzech priorytetów swojej polityki bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego²⁰ oraz zintensyfikowały działania w zakresie żywienia. Irlandia uznała żywienie matek i dzieci za priorytet w sprawozdaniu swojej grupy zadaniowej ds. głodu z 2008 r. i nadal realizuje podjęte w 2013 r. zobowiązania dotyczące podwojenia inwestycji Irish Aid w żywienie do 2020 r.

UE i jej państwa członkowskie stosują podejście wielosektorowe do zwalczania niedożywienia, obejmujące działania służące zapewnieniu coraz większego zaangażowania rolnictwa w poprawę żywienia.

---

²⁰ Dokument w sprawie polityki: wkład Niderlandów w bezpieczeństwo żywnościowe na świecie, 18 grudnia 2014 r.

Ramka 3: Integracja rolnictwa i edukacji żywieniowej na rzecz lepszego żywienia małych dzieci

Interwencje w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i aktywna edukacja żywieniowa przyczyniają się w ogromnym stopniu do poprawy diety dzieci i mogą zapobiegać zahamowaniu rozwoju dzieci. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa, wspierana finansowo przez Belgię, UE i Niemcy, zrealizowała projekty w Malawi i Kambodży, które poprawiły bezpieczeństwo żywnościowe, dietę i stan wyżywienia 49 500 rodzin wymagających szczególnego traktowania oraz 11 100 małych dzieci w wieku 6–23 miesięcy. Stosowane podejście polegało na połączeniu różnicowania lokalnych systemów rolno-spożywczych z zapewnianiem edukacji żywieniowej w zakresie żywienia niemowląt i małych dzieci przyniosło wyniki w postaci wniosków wyciągniętych z realizowanych programów.

Państwa członkowskie osiągają znaczne postępy we wspieraniu programów żywieniowych w krajach partnerskich. Hiszpania i Belgia wspierają programy żywieniowe w Mali. Niderlandy, Zjednoczone Królestwo, Francja, Niemcy, Irlandia i UE czynnie wspierają ruch na rzecz poprawy stanu wyżywienia „Scaling Up Nutrition” i upowszechniają informacje o swoich inwestycjach w żywienie za pośrednictwem tego ruchu oraz sprawozdania na temat sytuacji w zakresie żywienia na świecie.

Komisja opracowała solidne ramy polityki²¹ oraz plan działania w zakresie żywienia²², których podstawą są jej zobowiązania – z 2012 r. do przeciwdziałania zahamowaniu rozwoju dzieci oraz z 2013 r. do poprawy żywienia. Od czasu rozpoczęcia realizacji tego planu 40 delegatur Unii uwzględniło żywienie jako cel swojego wsparcia na rzecz krajów partnerskich, udzielanego za pośrednictwem szeregu ważnych sektorów, zwłaszcza sektorów rolnego/rozwoju obszarów wiejskich i zdrowia.

UE i jej państwa członkowskie przyznają, że rosnący problem otyłości, również w krajach rozwijających się, w coraz większym stopniu powoduje podwójne obciążenie państw borykających się z tym problemem..

Łańcuchy i systemy rolno-spożywcze sprzyjające włączeniu społecznemu

UE i jej państwa członkowskie uznają, że niski poziom bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego wynika głównie z ubóstwa, a zatem priorytetem polityki jest poprawa dostępu do żywności poprzez zwiększenie dochodów. Jak zwróciło uwagę na przykład Zjednoczone Królestwo, rozwiązanie problemu głodu będzie więc w dużej mierze zależało od wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, szczególnie w sektorze rolnictwa. Jest to zgodne z deklaracją Unii Afrykańskiej z Malabo, w której wzrost w rolnictwie i transformację tego sektora uznano za czynniki mające decydujące znaczenie dla osiągnięcia bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz dobrobytu na obszarach wiejskich.

Ramka 4: Wspieranie producentów kakao prowadzących działalność zrównoważoną – program dotyczący powiązań między segmentem produkcji kakao a segmentem produkcji żywności

W Afryce Zachodniej, gdzie kakao jest źródłem dochodu 3 mln rodzin drobnych producentów rolnych, UE i Niemcy wspólnie stworzyły program wsparcia dla drobnych producentów rolno-spożywczych prowadzących działalność zrównoważoną (ang. Sustainable Smallholder Agri-Business, SSAB), który to program dotyczy powiązań między segmentem produkcji kakao a segmentem produkcji żywności. Założyły rolniczą szkołę biznesu, aby rozwijać umiejętności rolników w zakresie przedsiębiorczości, a także utworzyły centra usług dla przedsiębiorstw, aby ułatwić rolnikom i drobnym producentom rolnym dostęp do doradztwa technicznego, informacji rynkowych i mikrofinansowania. Tę rolniczą szkołę biznesu ukończyło 17 000 rolników, a 90 % z nich zwiększyło

²¹ SWD(2013) 72 Zwiększenie roli żywienia matek i dzieci w pomocy zewnętrznej: ramy polityki UE.

²² SWD(2014) 234 Plan działania w zakresie żywienia.

plony kakaowca o ponad 33 %.

Niemcy zajmują się łańcuchami i systemami rolno-spożywczymi sprzyjającymi włączeniu społecznemu w sposób kompleksowy poprzez cztery spośród sześciu priorytetów sformułowanych w ramach inicjatywy specjalnej „Jeden świat – żadnego głodu”. Francja uznała wysoki poziom zatrudnienia i zrównoważone łańcuchy wartości w sektorze rolnym za obszary priorytetowe pod względem interwencji w Afryce Subsaharyjskiej. W przypadku Niderlandów promowanie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu w sektorze rolnym jest drugim priorytetem ich polityki bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego. Irlandia uznała lepiej funkcjonujące i odporne na zmianę klimatu systemy żywnościowe i rynki za jeden z dziesięciu sformułowanych przez nią wyników wysokiego szczebla, a szereg państw członkowskich wspiera rozwój partnerstw między sektorami rolno-spożywczymi na swoich terytoriach i w Afryce. W 2015 r. UE rozpoczęła realizację inicjatywy na rzecz finansowania rolnictwa, która stanowi odpowiedź na brak mechanizmów finansowania dostosowanych do potrzeb rolników i przedsiębiorstw rolnych.

Dzięki wsparciu 1 822 programów w ramach priorytetu polityki 1 UE i jej państwa członkowskie będące darczyńcami wniosły znaczny wkład w funkcjonowanie łańcucha wartości w sektorze rolno-spożywczym.

Ramka 5: Inicjatywa na rzecz zrównoważonego handlu (IDH – Initiatief Duurzame Handel)

IDH ma na celu przyspieszenie zwiększania skali zrównoważonego handlu dzięki budowaniu koalicji pionierskich przedsiębiorstw, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rządów i innych zainteresowanych stron. Do końca 2013 r. w ramach IDH pozyskano z sektora prywatnego środki finansowe w wysokości 56 mln EUR. IDH najwyraźniej przynosi pozytywne skutki. Na przykład uprawiający herbatę drobni producenci rolni z Rainforest Alliance w Kenii przeszkoleni w ramach interwencji IDH zwiększyli swoje plony średnio o 30 %.

6. OGÓLNE WNIOSKI I ZALECENIA

Niniejsze sprawozdanie pokazuje, że unijna współpraca na rzecz rozwoju dzięki inwestycjom o wartości 3,7 mld EUR w istotnym stopniu przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego na świecie. UE i jej państwa członkowskie odegrały zasadniczą rolę w kształtowaniu najważniejszych światowych porozumień i zobowiązań, a dzięki swojemu programowaniu w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego są obecnie dobrze przygotowane do wspierania realizacji tych porozumień i zobowiązań. W niniejszym sprawozdaniu zwraca się uwagę na znaczące dostosowanie działań do ram polityki UE. UE i jej państwa członkowskie odnowiły swoje zobowiązania polityczne dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, a w szeregu przypadków istotnie poprawiły ukierunkowanie i finansowanie działań.

Zalecenia dotyczące przyszłych działań

- 1. Bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe powinno być wysunięte na pierwszy plan agendy polityki światowej i krajowej, aby wspierać realizację celów zrównoważonego rozwoju.** Bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe jest kwestią o charakterze długofalowym, która wymaga stałego uwzględnienia w polityce oraz ciągłych inwestycji. Kształtowanie i programowanie polityki musi opierać się na podejściu uwzględniającym systemy żywnościowe oraz powiązania między żywieniem, zdrowiem, tworzeniem miejsc pracy, wzrostem, zrównoważoną produkcją i ochroną socjalną. Konieczny jest dalszy nacisk na zmianę roli kobiet i na budowanie odporności społeczności podatnych na

zagrożenia. UE i jej państwa członkowskie muszą aktywnie współpracować z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, sektorem prywatnym i innymi partnerami, aby dalej koncentrować się na kwestiach związanych z gospodarką i rozwojem oraz propagować te kwestie, tak aby można było uzyskać ciągle inwestycje i trwałe rezultaty.

2. **Należy wzmocnić wspólne podejście międzysektorowe do przeciwdziałania niedożywieniu.** Aby zwiększyć skuteczność interwencji w dziedzinie żywienia, UE i jej państwa członkowskie muszą poświęcać więcej uwagi koordynacji, gdy angażują się w dialog polityczny z rządami partnerskimi w celu lepszego wdrażania takich inicjatyw. Powinno to obejmować wypracowanie przez UE i jej państwa członkowskie lepszego podziału pracy między różne sektory.
3. **Należy połączyć siły, aby wspierać kraje partnerskie w radzeniu sobie ze skutkami zmiany klimatu** i jednocześnie wdrażać najlepsze rozwiązania w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa i na obszarach wiejskich. UE i jej państwa członkowskie będą wspierać kraje partnerskie przy projektowaniu, finansowaniu i wdrażaniu planów bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego odpornego na zmianę klimatu oraz planów działania zgodnie z ustalonymi na szczeblu krajowym wkładami określonymi podczas 21. konferencji stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. Należyta uwaga poświęcona zostanie programom, które dają małym gospodarstwom rodzinnym różne korzyści w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia skutków tej zmiany.
4. **Należy uznać transformację obszarów wiejskich za proces o decydującym znaczeniu dla tworzenia miejsc pracy, zwiększenia dochodów i osiągnięcia bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego w perspektywie długofalowej.** UE i jej państwa członkowskie uznają znaczenie wzrostu gospodarczego i tworzenia godziwych miejsc pracy na obszarach wiejskich, szczególnie dla młodzieży i kobiet. Jest to w znacznym stopniu powiązane z nierównościami społecznymi i migracją – podstawowymi czynnikami powodującymi brak bezpieczeństwa żywnościowego i niestabilność. Konieczne są dalsze działania na rzecz tworzenia warunków dla inwestycji i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, na przykład poprzez decentralizację, podejście terytorialne, wdrażanie polityki i ulepszenie infrastruktury.
5. **Należy wzmocnić mechanizmy służące zwiększaniu odpowiedzialnego zaangażowania sektora prywatnego i uczeniu się na modelach biznesowych sprzyjających włączeniu społecznemu.** UE i jej państwa członkowskie coraz intensywniej współpracują z sektorem prywatnym, aby doprowadzić do znaczącej zmiany sytuacji małych gospodarstw rodzinnych. Potrzebne są innowacyjne usługi finansowe sprzyjające włączeniu społecznemu, aby lokalne zainteresowane strony były w stanie dokonywać zrównoważonych inwestycji. Wiele jeszcze pozostało do zrobienia, aby stworzyć skuteczne partnerstwa publiczno-prywatne, które zapewnią takie mechanizmy zarządzania, w których głos będą miały organizacje producentów i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, aby stosować zasady odpowiedzialnego inwestowania w rolnictwie oraz wdrożyć dobrowolne wytyczne w zakresie odpowiedzialnego zarządzania własnością gruntów, łowisk i lasów. Istnieje również potrzeba poprawy w zakresie zdobywania i wymiany wiedzy o skuteczności podejścia opartego na działalności gospodarczej sprzyjającej włączeniu społecznemu, co zapewni małym rodzinnym gospodarstwom rolnym czerpanie korzyści z krajowych, regionalnych i globalnych łańcuchów wartości.
6. **Należy zapewnić ciągle inwestowanie w badania naukowe i innowacje oraz zwiększyć skalę oddziaływania inwestycji.** UE i jej państwa członkowskie nadal kładą nacisk na

skuteczność światowych, regionalnych, a zwłaszcza krajowych systemów badań naukowych i innowacji oraz inwestują w ich poprawę. W tym kontekście należy zmobilizować europejskie zasoby wiedzy fachowej i zasoby badawcze oraz wzmocnić partnerstwa między europejskimi i południowymi instytucjami badawczymi, w tym poprzez wspólnie finansowane partnerstwo UE i Afryki na rzecz badań. Konieczne są również dalsze starania, aby osiągnąć lepsze zrozumienie przyszłych tendencji i czynników ryzyka w obszarze bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz możliwych reakcji na nie.

7. **Należy usprawnić zgłaszanie wyników.** Wobec nowych zobowiązań w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego należy poświęcić uwagę skutecznemu wywiązywaniu się z tych zobowiązań i wywieraniu wpływu na sytuację w terenie. To z kolei wymaga znacznej poprawy mechanizmów gromadzenia danych, monitorowania i oceny skutków na wszystkich poziomach. Taka sprawozdawczość jest jednak niewątpliwie złożona i trudna. Komisja będzie dążyła do koordynowania działań z państwami członkowskimi UE w celu stworzenia wspólnych wskaźników i opracowywania metod, które pozwolą na łatwiejsze agregowanie zgłoszonych wyników na szczeblu europejskim.
8. **Należy wzmocnić wspólne programowanie.** Ciągłe rozdzielanie wsparcia pomiędzy 109 państw w połączeniu z potrzebą stosowania międzysektorowego podejścia do systemów żywnościowych oznacza, że wspólne programowanie stanowi priorytet zarówno dla UE, jak i dla jej państw członkowskich, a także dla spójności w poszczególnych państwach. W następnym okresie sprawozdawczym należy podjąć ulepszone inicjatywy w zakresie wspólnego programowania w co najmniej trzech państwach.